

RAPORT

de activitate al Centrului Proiecte Internaționale pentru anul 2016

1. Introducere

Activitatea Centrului Proiecte Internaționale pe parcursul anului 2016 a fost axată pe realizarea activităților statutare, în special celor ce țin de promovarea și implementarea programelor bilaterale de granturi prevăzute în cadrul Acordurilor de colaborare internațională dintre Academia de Științe a Moldovei și diferite organizații și fonduri internaționale din sfera cercetare-inovare, dar și de anunțare a noilor concursuri în baza Acordurilor de colaborare științifică cu România, Ucraina, STCU, precum și a apelurilor multilaterale în cadrul proiectelor ERA-Net CoFund- WaterWorks 2015 și Danube Regional Call.

Activitatea primordială a CPI în perioada de referință a fost focusată de asemenea și pe implementarea consecventă a prevederilor Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare ORIZONT 2020 (2014-2020) (H2020), precum și pe dimensiunea ce ține de activitatea reprezentanților oficiali și experților naționali ai comunității științifice în Comitetele de Program ale Programului Uniunii Europene de Cercetare și Inovare Orizont 2020, Punctelor Naționale și Locale de Contact, a Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană și promovarea Programului EURAXESS, atât la nivel național, cât și internațional.

Deasemenea, Centrul Proiecte Internationale, în deplină concordantă cu activitățile prevăzute în planul de activitate al organizației pentru 2016 și-a concentrat activitatea și pe:

- Promovarea în continuare a Programului pan-european EURAXESS prin configurarea Rețelei Serviciilor programului de mobilitate EURAXESS, facilitarea mobilității cercetătorilor din întreaga Europă, oferind asistență individuală cu privire la problemele administrative, legale, acomodare, cursuri, etc.
- Promovarea instrumentului de punere în aplicare a principiilor Cartei & Codului în practica, definind astfel drepturile și obligațiile acestora, rezultând în obținerea logo-ului „Excelența în cercetare”.
- Organizarea evenimentelor de promovare a oportunităților oferite în cadrul Programului Orizont 2020 prin organizarea zilelor de informare, seminarelor practice de scriere a proiectelor cu implicarea experților străini atât la nivel național, cât și regional, videoconferințelor și webinarilor pe domenii, consultațiilor individuale, participarea la Zilele Europei, organizarea evenimentelor de promovare a științei autohtone în societate - „Researchers Night”, „Science Slam” ș. a.
- Diversificarea actorilor prin atragerea reprezentanților IMM-urilor, sectorului privat și ONG-urilor în activitățile organizate privind promovarea oportunităților oferite de Programul-cadru Orizont 2020.
- Ridicarea vizibilității comunității științifice la nivel european și internațional prin promovarea profilurilor instituțiilor din R&D și prin intermediul rețelelor de socializare, rețelor internaționale a Punctelor Naționale de Contact pe domenii, și alte surse electronice.

II. Gestionarea și monitorizarea implementării proiectelor bilaterale și multilaterale

Pe parcursul perioadei de referință, în baza Acordurilor de colaborare tehnico-științifică ale AȘM de către Centrul Proiecte Internaționale, au fost anunțate concursuri bilaterale cu România, Ucraina și STCU. Apelurile de concurs au fost elaborate și anunțate de comun cu țările-partener.

În total în anul de referință au fost încheiate contracte de finanțare și s-au început activitățile în 66 de proiecte bilaterale, din care: 44 de proiecte aplicative și 19 proiecte fundamentale.

În anul 2016 Centrul Proiecte Internaționale a anunțat Apeluri de concurs privind proiecte bilaterale pentru perioada 2016-2018 împreună cu:

1. Autoritatea Națională pentru Crecetare Științifică și Inovare din România, în baza Programului de cooperare științifică și tehnologică între Academia de Științe a Moldovei și Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare din România, semnat la București pe data de 14 octombrie 2016.

2. Agenția de Stat pentru problemele Științei, Inovării și Informatizării din Ucraina, în corespundere cu prevederile Acordului de Cooperare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei în domeniul învățământului, științei și culturii, încheiat pe data de 20 martie 1993 și a Protocolului Comisiei moldo-ucrainene de cooperare științifică și tehnologică din 13 noiembrie 2015.

Cooperarea multilaterală este dezvoltată prin participarea la Inițiativele UE de Programe Comune și instrumentele ERA-Nets și apeluri regionale, care prevăd dezvoltarea și valorificarea relațiilor instituțiilor și organizațiilor naționale cu instituțiile și organismele europene, dar și cu instituțiile similare din statele membre ale UE în domeniul tehnico-științific, identificarea și aplicarea în instituțiile naționale a bunelor practici ale acestor state în domeniul gestionării sferei de cercetare-inovare.

Apelul multilateral de proiecte de cercetare și mobilitate **„2nd BMBF Danube Regional Call”**, organizat de către Academia de Științe a Moldovei și Ministerul Federal al Educației și Științei din Germania (BMBF). conform Protocolului privind cooperarea științifică și tehnologică dintre AȘM și BMBF. La concurs cu participarea echipelor de cercetători din Republica Moldova au fost înaintate 18 proiecte. În rezultatul evaluării internaționale 3 proiecte cu participarea Republicii Moldova au fost desemnate câștigătoare (Institutul de Matematică și Informatică al Academiei de Științe a Moldovei (conducător de proiect dr.hab. C. Gaidric) Universitatea Tehnică din Moldova (conducător de proiect acad. I. Tighineanu) și SRL „Energy Solar, Erik Parsons” cu finanțarea din surse proprii).

III. Contribuția CPI la implementarea statutului de țară asociată la H2020

Pentru valorificarea statutului de țară asociată la H2020 și promovarea oportunităților Programului H2020, Centrul Proiecte Internaționale și-a axat activitatea pe dezvoltarea în continuare a platformei funcționale prin intermediul instrumentelor existente, și anume:

Activitatea Rețelei Punctelor Naționale și Locale de Contact;

Centrul Proiecte Internaționale a coordonat și susținut toate activitățile rețelei ce țin de promovarea programului Orizont 2020. Pe parcursul perioadei de referință au fost organizate

seminare de informare și seminare practice de scriere a proiectelor la H2020 la un șir de organizații din sectorul public și privat, instituțiile de învățământ superior, organizații non-guvernamentale, Întreprinderi mici și mijlocii, precum și în instituțiile de cercetare ale AȘM. Pe parcursul perioadei de referință au fost organizate peste 200 de consultații individuale și în grup, cu participarea a peste 1500 de persoane din diferite domenii de activitate. Au fost organizate peste 90 de seminare de informare și 35 de seminare practice de scriere a propunerilor de proiecte, căutarea partenerilor, crearea consorțurilor, înregistrarea organizațiilor la Comisia Europeană, etc. Au fost consultate și înaintate 30 de propuneri de proiecte din diferite domenii ale Programului Orizont 2020. Pentru o mai intensă implicare a cercetătorilor în scrierea propunerilor de proiecte, CPI, de comun cu Rețeaua NCP, a elaborat un grafic special de acordare a consultațiilor pe domenii științifice, plasînd toată informația pe pagina web a Academiei de Științe a Moldovei, Centrului și pe pagina web a Rețelei NCP. Pe parcursul perioadei de referință au fost organizate diferite evenimente de amploare la nivel național cu implicarea tuturor actorilor responsabili de promovarea programelor comunitare europene. Pe data de 10 noiembrie 2016, Centrul Proiecte Internaționale de comun cu Punctele Naționale de Contact **a organizat Lansarea oficială a apelurilor Programului ORIZONT 2020 pentru anul 2017 pentru publicul larg – reprezentanți ai sectorului CDI, IMM-uri și ONG-ur**. Activitățile acestui eveniment au fost organizate pe paneluri cu participarea a peste 300 de persoane din Republica Moldova.

Participarea activă a reprezentanților oficiali ai comunității științifice și a experților naționali în Comitetele de Program ale Programului H2020;

Centrul a instituit un mecanism de comunicare permanenta cu reprezentanții oficiali și experții naționali în Comitetele de Program, facilitînd organizarea evenimentelor de amploare și oferînd cadrul necesar pentru activitatea acestora, inclusiv spațiu pentru consultația în zilele de prezență și prin organizarea seminarelor de informare la nivel național și regional. Pe parcursul anului de referință fiecare din reprezentanții oficiali și experții naționali au participat la cîte 6+7 ședințe ale Comitetele de Program pe domeniul vizat. În cadrul ședințelor Comitetele de program pentru domeniile: Smart, green and integrated transport; Research Infrastructure; Strategic Configuration (covering also Spreading Excellence and Widening Participation and Science with and for Society) din partea Academiei de Științe a Moldovei au fost prezentate propuneri concrete la programele de lucru ale Programului H2020.

Reprezentanții oficiali și experții naționali în Comitetele de Program ale H2020 au o conexiune permanentă cu Oficiul pentru Știință și Tehnologie al Republicii Moldova pe lîngă Uniunea Europeană privind problemele puse în discuție la ședințele CP, care prezintă un interes sporit și pentru comunitatea științifică din Republica Moldova.

Asigurarea funcționării Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie de pe lîngă Uniunea Europeană (MOST);

În perioada menționată reprezentantul comunității științifice a participat la o serie de evenimente organizate de către Comisia Europeană, reprezentanțelor pentru Știință și Tehnologii ale țărilor membre ale UE și celor asociate la Programul Cadru Orizont 2020, precum și la evenimentele organizate de către diverse uniuni și asociații de științe aflate cu sediul la Brussels.

Promovarea Programului EURAXESS și Cartei Europene a Cercetătorului și Codului de Conduită și Recrutare a Cercetătorului;

Ca urmare a configurării Rețelei Serviciilor programului de mobilitate EURAXESS din Moldova numărul Punctelor Locale de Contact în cadrul universităților, instituțiilor de cercetare și întreprinderi mici și mijlocii a crescut până la 25. În anul 2016 la rețea s-a alăturat și Academia de Studii Economice a Moldovei. Rețeaua constituie instrumentul de promovare a carierei de cercetare și facilitarea mobilității cercetătorilor din întreaga Europă, oferind asistență personalizată cu privire la problemele administrative, legale, acomodare, cursuri, integrare etc. În 2016 s-a accentuat rolul paginii EURAXESS Moldova de pe rețeaua de socializare Facebook, un instrument ce aduce mai aproape tinerii cercetători de oportunitățile și beneficiile programului de mobilitate EURAXESS. Zilnic sunt plasate noutăți ce țin de activitățile în cadrul programului EURAXESS, evenimentele ce se desfășoară atât în țară, cât și străinătate. O altă realizare a inițiativei programului de mobilitate EURAXESS la nivel național a fost stimularea instituțiilor de cercetare din Moldova să adopte standardele „Strategiei de resurse umane pentru cercetători” (Human Resources Strategy for Researchers - HRS4R), un instrument care ajută angajatorii și finanțatorii din sfera cercetării să pună principiile Cartei & Codului în practică, definind astfel drepturile și obligațiile acestora, rezultând în obținerea logo-ului „Exelența în cercetare” și, prin urmare, la creșterea transparenței, vizibilității și prestigiului la nivel internațional a instituțiilor beneficiare ale acestuia. Actualmente Academia de Studii Economice a Moldovei și Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale se află în procesul de evaluare, dosarul fiind transmis în data de 16 septembrie 2016 și respectiv 4 noiembrie 2016. Pe lângă aceasta și alte instituții din sectorul cercetare-dezvoltare se află în procesul de inițiere a implementării principiilor Cartei și Codului și de obținere a logo-ului „Exelență în Cercetare”.

Fiind prima care a dat startul obținerii logo-ului „Exelență în Cercetare” Universitatea Academiei de Științe a Moldovei a ajuns la cea de-a treia etapă de utilizare a logo-ului și anume auto-evaluarea, dosarul actualizat fiind transmis Comisiei Europene în data de 7 decembrie 2016, actualmente fiind în proces de evaluare.

Dezvoltarea activităților de cooperare internațională și organizarea evenimentelor de informare, instruire și promovare a Programului Uniunii Europene de Cercetare și Inovare ORIZONT 2020, dar și a altor instrumente conexe.

În contextul acțiunilor de integrare a Republicii Moldova în cadrul Spațiului European de Cercetare, CPI și-a orientat eforturile în organizarea unui șir de evenimente axate pe tematici relevante contribuind la creșterea vizibilității și sensibilizării comunității științifice și de afaceri referitor la oportunitățile oferite de participarea în diferite programe europene comunitare, dar și posibilitatea conectării la centrele de excelență performante din Uniunea Europeană.

De o importanță majoră a constituit organizarea ***atelierului de lucru „Elaborarea Strategiilor de Specializare Inteligentă (S3)”***, care și-a desfășurat lucrările în perioada 18-19 februarie 2016, la Chișinău, fiind primul atelier axat pe tematica menționată adresat țărilor non-UE. Evenimentul a fost organizat de Platforma S3, în comun cu Academia de Științe a Moldovei și Centrul Proiecte Internaționale în cadrul proiectului Danube-INCO.NET și a avut drept obiectiv familiarizarea țărilor din afara Uniunii Europene cu metodologia S3.

La atelierul menționat au luat parte aproximativ 80 de participanți din Moldova și alte țări non-UE: Ucraina, Turcia, Serbia, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina, precum și reprezentanții țărilor UE: Lituania, Ungaria, România, Slovacia și Finlanda care au împărtășit experiența cu privire la S3.

Un alt eveniment important, cu participarea experților străini, îl constituie **seminarul regional intitulat "Finanțarea cercetării bazată pe performanțe - către sisteme naționale de cercetare și inovare mai eficiente în regiunea Dunării"** și care a fost găzduit de CPI la data de 23 iunie 2016.

Evenimentul, care s-a axat pe Prioritatea I a Spațiului European de Cercetare - „sisteme naționale mai eficiente de cercetare”, a fost organizat în comun cu Agenția pentru Managementul Proiectelor a Ministerului Federal German pentru Educație și Cercetare (DLR), în cadrul proiectului Danube-INCO.NET.

În perioada 27-28 iunie 2016, reprezentantul CPI a participat la **ședința de constituire a Platformei de evaluare a țărilor Parteneriatului Estic**, care s-a desfășurat la Tbilisi (Georgia). Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului PC7 IncoNet EaP. În calitate de inițiator a procesului de constituire a Platformei, Republica Moldova a moderat evenimentul, în comun cu liderul acțiunii din cadrul proiectului (ZSI, Austria).

Scopul evenimentului a fost semnarea *Memorandumului de Înțelegere privind crearea Platformei de evaluare – EVAL-EaP*, de către agențiile de finanțare din regiune. În rezultat, documentul a fost semnat de reprezentanții a 5 țări membre a Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaijan, Georgia, Moldova, Ucraina. Din partea Republicii Moldova, Memorandumul de Înțelegere a fost semnat de către dna Aurelia Hanganu, Secretar Științific General al AȘM.

În data de 14 decembrie 2016, reprezentantul CPI a participat la reuniunea Panelului Parteneriatului Estic pentru Cercetare-Inovare. În cadrul acestuia, au fost prezentate rapoarte privind stadiul actual al participării țărilor EaP în programul H2020, oportunitățile de colaborare cu JRC, ERC, COST, DG CONNECT. Un subiect aparte l-a constituit inițiativa EU4INNOVATION, lansată în Erevan, la 17 noiembrie 2016, de către comisarii Hahn, Moedas și Secretarul General adjunct al Serviciului European de Acțiune Externă. Reprezentantul CPI, în intervențiile sale, a menționat despre necesitatea recunoașterii cercetării-inovării în calitate de priorități pentru colaborarea UE-EaP, dar și necesitatea suportului acestor domenii transversale în cadrul altor programe sectoriale finanțate de UE în regiune (ex. cele pentru dezvoltare economică, sporire a competitivității, promovare a exporturilor).

Dr. Lidia Romanciuc, Director al CPI, a participat la **evenimentul dedicat asocierii Georgiei și Armeniei la Programul Orizont 2020**, care și-a desfășurat lucrările în perioada 30 mai - 2 iunie 2016, la Tbilisi și respectiv, Erevan. Obiectivul principal al evenimentelor a fost de a prezenta autorităților și actorilor interesați din domeniul STI, oportunitățile adiționale care rezultă din asocierea țărilor respective la programul UE Orizont 2020. Reprezentantul CPI, în comun cu reprezentanții Ucrainei și Serbiei, a împărtășit experiența națională și a expus recomandări cu privire la activitățile ce urmează a fi implementate de noile țări asociate, pentru a asigura un proces facil de participare la Programul Orizont 2020 și pentru a depăși eventualele provocări. **Evenimentul anual "Horizon 2020 NCPs training"** al Panelului EaP pentru cercetare și inovare a avut loc la 16-17 martie la Kiev (Ucraina), cu participarea activă a punctelor naționale de contact ale țărilor din cadrul Parteneriatului Estic, inclusiv din Republica Moldova. Din partea Republicii Moldova, Dr. Lidia Romanciuc, a expus o comunicare referitor la experiența Moldovei în

implemnetarea programului Euraxess, țara noastră fiind prima și unica, la moment, din statele Parteneriatului Estic care participă la acest program.

În perioada 13-14 iunie 2016, în incinta Hotelului Codru, a fost organizată Conferința Finală **“EU-EECA R&I collaboration in the field of Information and Communication Technologies”**. Conferința a avut drept scop reunirea reprezentanților din conducerea organizațiilor comerciale, guvernamentale și de cercetare din Uniunea Europeană, Europa de Est și întreaga regiune a Asiei Centrale în scopul schimbului de cunoștințe și experiență, bune practici și inovare, axându-se pe următoarele obiective: discutarea oportunităților de colaborare între organizațiile de cercetare din domeniul TIC și cele industriale de cercetare și inovare precum și noi oportunități de sprijin pentru EECA în Orizont 2020; elaborarea recomandărilor pentru viitoarea cooperare între platformele tehnologice europene (PTE) și regiunea EECA; facilitarea creării rețelelor de contact între UE și EECA.

Grupul Băncii Europene de Investiții (BEI), în parteneriat cu Academia de Științe a Moldovei și Centrul Proiecte Internaționale, a organizat la data de 13 iulie 2016 seminarul de afaceri **“Sprijin pentru inovare în Republica Moldova”** pentru a prezenta comunității de afaceri, gama de produse financiare disponibile pentru întreprinderile inovatoare și cele în creștere din Republica Moldova. Produsele financiare InnovFin ale Grupului BEI sunt puse la dispoziția întreprinderilor europene inovatoare pentru investiții în activități de cercetare și inovare (C&I). Până în 2020, Uniunea Europeană și Grupul BEI intenționează să-și mărească de peste două ori sprijinul pentru C&I în Europa și țările asociate programului Orizont 2020, punând la dispoziție peste 24 de miliarde EUR. Grupul BEI se angajează să crească absorbția acestor produse financiare de către societățile și intermediarii financiari locali, organizând acest eveniment cu scopul de a sensibiliza comunitatea de afaceri din Republica Moldova.

La data de 20 mai 2016, CPI a organizat un atelier de lucru dedicat activităților de inovare în Programul Orizont 2020 **“Awareness raising event on innovation opportunities in Horizon 2020”**. Domeniile vizate au constituit: energie, mediu și sănătate. Evenimentul a avut drept scop creșterea gradului de informare a comunității de afaceri cu privire la oportunitățile existente în cadrul programului menționat, precum și fortificarea capacităților de scriere a proiectelor. În calitate de experți au participat Punctele Naționale de Contact din Moldova, în comun cu NCP-uri europene.

La data de 22 iunie 2016, CPI, prin suportul nemijlocit al Agenției Executive pentru Cercetare a Comisiei Europene, a organizat Ziua de informare dedicată acțiunilor Marie-Sklodowska Curie **“MSCA: from association to participation”**. În agenda evenimentului s-au înscris subiecte ce țin de oportunitățile de finanțare disponibile în cadrul acțiunilor menționate, procesul de evaluare a propunerilor pentru AMSC, studio de caz, precum și suportul oferit de Punctele Naționale de Contact din Moldova pentru părțile interesate. La eveniment au participat în jur de 130 de persoane. Pe parcursul perioadei de referință, CPI a continuat să susțină **mobilitatea cercetătorilor la evenimente internaționale de brokerage** prin oferirea granturilor pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare, în bază de concurs. În acest sens, menționăm susținerea financiară a 6 cercetători prin intermediul schemei de mobilitate disponibilă în cadrul proiectului IncoNet EaP. Ca rezultat a participării la evenimentele respective, participanții au avut ocazia de a stabili contacte relevante, de a crește vizibilitatea organizației sau laboratorului de cercetare, de a-și promova ideea de proiect în scopul formării parteneriatelor de lungă-durată.